

Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks Lõpparuanne

RAKENDUSKAVA	Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014–2020
	Abikõlblik piirkond: Eesti
	Periood: 2014–2023
SEIRE LÕPPARUANNE	Aruande aasta: 2023
	Aruande koostaja: Vivia Aunapuu-Lents Asjakohaste sidusrühmadega konsulteerimise kuupäev 9.–20.09.2024

Euroopa Liit
Euroopa abifond enim
puudustkannatavate
isikute jaoks

Eesti
tuleviku heaks

1. Ülevaade rakendamisest

Toit on sundkulutus, mis mõjutab puudustkannatavate isikute toimetulekut kõige enam. Seetõttu käsitletakse materiaalse ilmajäetusena toidupuudust, mille leevendamiseks jagatakse sihtgrupile toiduabi. Toetuse kasutamise eesmärk on toiduainete jagamise kaudu vähendada enim puudust kannatavate inimeste (sihtgrupi) toidupuudust ja toetada nende toimetulekut. Abile juurdepääs tagatakse kohalikul tasandil üle kogu Eesti.

Enim puudust kannatavate inimeste Abifondi (edaspidi Abifond) rakenduskava kiideti heaks 4. detsembril 2014. aastal ning tegevusi sai rakendada tagasiulatuvalt alates 2014. aasta algusest. Rakenduskava eelarveks oli **9,4 miljonit eurot** (sh 85% ELi toetus ja 15% RKF), millele lisandusid aastateks 2021–2023 **4,5 miljonit eurot** Euroopa Liidu COVID-19 pandeemia reageerimise raames REACT-EU rahastamiskavast (100% ELi toetus). Väljamaksed aastate lõikes on esitatud tabelis 1. Järgmisel programmiperioodil rahastatakse tegevusi Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest.

Abifondi rakendati kolme projekti kaudu:

- Projekt I (nr Abifond.14.01.001.01.15-0001) – **Toiduainete ostmine ja transport ladustamiskohta**, EL toetus 10 704 179,75 eurot (aastatel 2014–2023);
- Projekt II (nr Abifond.14.01.001.01.15-0002) – **Partnerorganisatsioonide leidmine ning ostetud toiduabi jagamine sihtgruppidele**, EL toetus 553 859,96 eurot (aastatel 2014–2023);
- Projekt III (nr Abifond.14.01.19-0003) – **Toiduannetuste kogumine ja jagamine**, EL toetus 1 733 205,32 eurot (aastatel 2019–2023).

Aasta	Väljamaksed (eurodes)				
	Ostetud toiduabi SFOSi maksed <i>Projekt I ja II</i>		Annetatud toiduabi SFOSi maksed <i>Projekt III</i>		Riigieelarve
	EL	RKF	EL	RKF	
2015	399 130	70 435			
2016	1 215 979	214 584			
2017	1 142 949	201 697			
2018	1 005 432	177 429			
2019	999 108	176 313			
2020	946 309	166 996	205 140	36 201	
2021	781 517	137 915	308 299	31 149	
2022	5 318	938	496 746	-	3 476 735
2023	3 037 667	31 979	601 977	-	571 911
2024	494 293	52 051	53 693	-	
KOKKU	11 258 040		1 733 205		4 048 646

Tabel 1: Toiduabi väljamaksed aastate kaupa

Rakenduskava ellu viimiseks oli kasutada tehniline abi mahus 403 395 eurot (*projekti nr Abifond.14.02.15-0001*).

2018. aastal tehti **finantskorrektsioon** 519 508,97 euro ulatuses (EL+RKF) seoses välispakkuja jaoks piirava pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimustega.

Lisaks rahastati toiduabi aastatel 2022–2023 **Eesti riigi lisaeelarvest** 4 048 646 euro ulatuses, et täiendavalt toetada Ukrainast Eestisse saabunud põgenikke. Ukraina põgenike arv Eestisse oli sõja puhkedes väga suur (2022 – 41 871 esmase kaitse ja 3770 rahvusvahelise kaitse taotlust; 2023 – 8782 esmase kaitse ja 2609 rahvusvahelise kaitse taotlust)¹ (Toimetuleku toetuse saajate hulgas oli 2022. aastal 29 330 ja 2023. aastal 16 202 ukrainlast). Seega kasvas hüppeliselt ka toiduabi vajadus ja Abifondi vahenditest ei piisanud suurenenud nõudluse katmiseks. Tervikpildi huvides leiavad aruandes kajastamist ka riigieelarvelised tegevused, kuid sellisel juhul on alati viidatud riigi lisaeelarvele.

Rakenduskava viidi ellu keske, riigi poolt algatatud tegevusena. Rakenduskava korraldusasutuse ülesandeid täidab Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuste arendamise osakond. Rakendusasutuse ülesandeid täidab Sotsiaalministeeriumi välisvahendite osakond ning rakendusüksuse ülesandeid Riigi Tugiteenuste Keskuse tööelu ja hoolekande talitus. Toetuse saajaks on Sotsiaalministeerium. Partnerorganisatsiooniks on hankega leitud SA Eesti-Hollandi Heategevusfond (Eesti Toidupank). Kaasatud asutusteks on Sotsiaalkindlustusamet ja Tervise Arengu Instituut.

Toiduabi saajate sihtgrupiks on toimetulekutoetuse ja kohaliku omavalitsuse toetuste taotluste ja saajate nimekirjas olevad inimesed. Taotlemiseks pidi inimene pöörduma oma elukohajärgse kohaliku omavalitsuse (edaspidi KOV) sotsiaaltöötaja poole. Samuti said toiduabi kodutute öömajades viibivad kindla elukohata inimesed ning rahvusvahelise kaitse taotlejad. Sihtgrupp ja selle muutused ajas on täpsemalt välja toodud allpool.

Toimetulekutoetuste saajate arv kasvas hüppeliselt 2022. aastal ja 2023. aastal püsis kõrgel tasemel. Muutusest annab ülevaate tabel 2.

¹ Politsei- ja Piirivalveameti andmetel (seisuga 25.09.2024)

Aasta	Rahuldatud taotluste arv kokku	sh eluasemekulutuste kompenseerimiseks	Leibkonnaliikmete arv rahuldatud taotlustes	Toetust saanud leibkondade arv	Toetust saanud leibkonnaliikmete arv	Toetust saanute osatähtsus rahvastikus, %
2013	118 492	70 781	209 345	19 320	35 070	2,7
2014	101 273	56 948	181 953	16 571	30 103	2,3
2015	89 950	45 483	161 327	14 605	26 301	2,0
2016	99 305	42 885	183 386	15 300	27 990	2,1
2017	88 726	38 499	158 465	14 056	25 360	1,9
2018	75 402	33 988	129 808	12 226	20 931	1,6
2019	65 645	29 652	114 060	10 904	18 719	1,4
2020	63 340	30 297	110 664	10 501	18 295	1,4
2021	60 356	32 316	102 139	9 806	16 508	1,2
2022	106 677	45 493	211 420	25 016	48 731	3,6
2023	110 247	56 613	209 575	19 592	37 032	

Tabel 2 Ülevaade toimetulekutoetuste saajatest

1.1 Toidu ostmine ja ostetud toidu jagamine (Projekt I ja Projekt II)

Toetuse andmise tingimused „[Enim puudust kannatavatele inimestele toiduabi ostmise ja jagamise tingimused](#)“

Toidu ostmiseks ja transpordiks ning partnerorganisatsiooni leidmiseks on Sotsiaalministeerium toetuse saajana viinud läbi hanked ning sõlminud lepingud:

- Toetuse saaja partnerorganisatsiooniks toidu komplekteerimisel toidupakkideks ja toidupakkide jagamisel abisaajatele oli SA Eesti-Hollandi heategevusorganisatsioon (Eesti Toidupank), kelle leidmiseks viis Sotsiaalministeerium 2015. aastal läbi hanke ja sõlmis perioodiks 2015–2018 koostöölepingu.
- Koostööleping perioodiks 2019–2020 sõlmiti 2018. aastal SAga Eesti-Hollandi heategevusorganisatsioon (Eesti Toidupank). Lepingu maht jäi alla riigihanke korraldamise piirmäära.
- Toidu ostmise ja transpordi hanke viis toetuse saaja läbi ning sõlmis 2015. aastal raamlepingu perioodiks 2015–2017 kolme ettevõttega: AS Tartu Mill, AS Kaupmees ja KO ning OÜ Sanitex Estonia. Minikonkursside tulemusena sõlmis toetuse saaja ühega neist igal aastal aastase lepingu toidu ostuks ja transpordiks.
- 2017. aasta lõpus korraldas toetuse saaja hanke toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. Raamleping sõlmiti perioodiks 2018–2020 kolme ettevõttega: AS Tartu Mill, Balti Veski AS ning OÜ Sanitex Estonia.
- 2018. aastal korraldas toetuse saaja hanke toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. 2019. aastal sõlmiti raamlepingud perioodiks 2019–2022 kahe ettevõttega: AS Tartu Mill ning OÜ Sanitex.
- 2021. aastal korraldas toetuse saaja hanke toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. Raamleping eduka pakkujaga sõlmiti 2021. aastal perioodiks 2022–2023 ettevõttega OÜ Sanitex.
- 2022. aastal korraldas toetuse saaja hanke toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. Raamleping eduka pakkujaga sõlmiti 2022. aastal perioodiks 2022–2023 ettevõttega OÜ Sanitex.

Esimene toiduabi jagamine toimus 30.03.2015–30.06.2015. Esialgu jagati toiduabi kahel korral aastas, kuid alates 2021. aastast neljal korral.

Toiduabi jagamised toimusid:

- Kahel korral 2015. aastal (30.03.2015–30.06.2015 ja 26.10.2015–19.12.2015).
- Kahel korral 2016. aastal (30.03.2016–30.05.2016 ja 31.10.2016–30.12.2016).
- Kahel korral 2017. aastal (31.03.2017–30.05.2017 ja 30.10.2017–28.12.2017).
- Kahel korral 2018. aastal (31.03.2018–30.05.2018 ja 30.10.2018–28.12.2018).
- Kahel korral 2019. aastal (15.04.2019–13.06.2019 ja 30.10.2019–28.12.2019).
- Kahel korral 2020. aastal (03.04.2020–01.06.2020 ja 26.10.2020–24.12.2020).
- Neljal korral 2021. aastal (22.01.2021–22.04.2021, 17.05.2021–15.07.2021, 16.08.2021–24.09.2021 ja 25.10.2021–03.12.2021).
- Neljal korral 2022. aastal (24.01–22.02.2022, 25.04–24.05.2022, 24.08–20.09.2022 ja 31.10–29.11.2022), neist ühel korral Abifondi vahenditest ning teised korrad Eesti riigi lisaeelarve vahenditest.
- Neljal korral 2023. aastal (30.01–28.02.2023, 24.04–23.05.2023, 28.08–26.09.2023, Harjumaa sh Tallinna, ja Raplamaa abivajajatele kanti esimest korda toiduabikaardile raha 24.aprillil, mida oli aega kasutada kuni 30.juunini. Uuesti kanti raha kaartidele 28.augustil ja seda oli aega kasutada kuni 30.septembrini. Viimane toiduabikaartidele raha kandmine oli 2023. aastal 30. oktoobril ja seda raha said kõik abivajajad kõikides piirkondades kasutada 31.detsembrini.), neist kolmel korral Abifondi vahenditest ning ühel korral Eesti riigi lisaeelarve vahenditest.

Ostetud toiduabi sihtgrupiks on:

- toimetulekutoetuse saajad;
- toimetulekutoetuse taotlejad, kes küll oma sissetuleku tõttu oleksid õigustatud toimetulekutoetust saama, kuid kelle kohta on KOV teinud otsuse toetust mitte maksta;
- toimetulekutoetuse taotlejad, kelle sissetulek pärast tasumisele kuuluvate eluasemekulude mahaarvamist (kehtestatud piirmäärade ulatuses) ületab kuni 15% ulatuses kehtestatud toimetulekupiiri;
- varjupaigateenust (kodutute öömaja) kasutavad inimesed;
- sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris (STAR) meetme „Abivajaduse hindamisega seotud toetused“ all kirjeldatud perekonna sissetulekust sõltuva või konkreetse teenuse kulu kompenseerimiseks määratud KOVi eelarve vahenditest makstud toetuse saajad (Alates 09.09.2015 lisati sihtrühma vajaduspõhise peretoetuse (edaspidi VPPT) saajad, kuna Eestis on probleemiks lastega perede vaesus ja nii oli võimalik jõuda peredeni, kus kasvavad lapsed. VPPT kaotati sotsiaalhoolekande seaduse 01.01.2018 jõustunud muudatusega ja selle saajad kuulusid sihtrühma kuni 31.07.2018. Alates 01.08.2018 kuulusid sihtrühma perekonna sissetulekust sõltuvad või konkreetse teenuse kulu kompenseerimiseks määratud KOVi eelarve vahenditest makstud toetuste saajad st, et selleks, et ei juhtuks, et lastega pered jäävad toiduabi sihtgrupist välja laiendati sihtgruppi.);
- rahvusvahelise kaitse taotleja, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole tehtud lõplikku otsust ning kellele on osutatud Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 32 lõike 1 punktis 1 või 2 nimetatud teenuseid või määratud § 36 lõige 1 alusel makstav toetus. (lisatud 22.10.2021 seoses Eestisse saabuva suure ukrainlaste arvuga).

Eesti Toidupanga ülesanded:

- Jagamise ettevalmistamine – maakonna põhise toiduabi jagamise süsteemi loomine, kontaktide loomine maakonna KOVide sotsiaaltöötajatega, koostöös KOVide sotsiaaltöötajatega jagamisgraafikute koostamine, jaotuspunktide leidmine ja kinnitamine, toiduabi koguste jaotusplaani koostamine, toiduabi ladude leidmine, toiduabi tarnete planeerimine, klientide informeerimine.
- Jagamine - toiduabi vastuvõtmine, ladustamine, komplekteerimine ja väljastamine koos kaasnevate meetmeteni suunava infovoldikuga klientidele.
- Aruandlus - maakonna põhiste nimekirjade täiendamine, jagatud koguste arvestamine.

Ettevalmistavad tegevused (hanked ja lepingute sõlmimised), ostetud toidu tarned ladustamiskohta ja toiduabi jagamine vähekindlustatutele toimusid õigeaegselt ja vastavalt toetuse andmise tingimustele. Sihtgrupp oli sotsiaaltöötaja kaudu informeeritud toidupakkide kättesaamise ajast ja kohast. Koostöö KOVide ja Eesti Toidupanga vahel oli sujuv. Ka toitu tarniva ettevõttega sujus koostöö hästi ja tõrgeteta.

Toiduabipakkide sisu lepitati kokku Tervise Arengu Instituudiga. Lisas 1 on toodud Näidisostukorv. Aastatel 2015–2020, kui toiduabi jagati kahel korral aastas oli ühe ostetud toidupaki keskmine kaal vahemikus 14–18 kg ning aastatel 2021–2023, kui toiduabi jagati neljal korral, oli ühe toidupaki keskmine kaal vahemikus 7–10 kg.

Abipakkide sisu kvaliteediga olid abisaajad üldiselt rahul. Toiduga koos jagatavatele retseptivihikutele² ja nõuannete lehtedele oli positiivne tagasiside. Kokku koostati viis retseptivihikut. Nende koostamise ning trükkimise kulusid kaeti Abifondi tehnilise abi vahenditest. KOVidele tõi neli korda aastas ostetud toiduabi jagamise protsess lisakoormust, aga mõisteti, et sellisel kujul jõuab toiduabi abivajajateni kiiremini ja koostöö sujus.

2023. aastal toimus kolm jagamist Abifondist ning üks Eesti riigi lisaeelarvest. Seda tuleb ka kõikide näitajate saavutustasemetega juures arvestada. Ka 2023. aastal pakkus teenust Eesti-Hollandi Heategevusfond SA (Eesti Toidupank). 2023. aastal toimus toiduainete ostmise ja transpordi korraldamine plaanipäraselt. Alates 2023. aasta aprillist käivitus koostöös Rimi Eesti Food Asiga (edaspidi Rimi) toiduabikaartide pilootprojekt Harjumaal ja Raplamaal. Alates 2023. aasta oktoobrist (neljandast kvartalist) asendati senine ostetud toiduabi pakk kogu Eestis toiduabikaartidega³. Toiduabikaarte ei rahastatud 2023. aastal Abifondi vahenditest. Toiduabikaartidega saab abivajaja osta toidu- ja esmatarbekaupu Rimi kauplustest üle Eesti. Abivajajad saavad tellimusi teha ka läbi e-poe. Kui sotsiaaltöötaja hinnangul abivajaja ise poodi liikuma ei saa/elab poest liiga kaugel, saab sotsiaaltöötaja teha STARi vastava märke, et abivajaja saaks tellida e-poest kaupa riigi kulul. Tellimus peab olema vähemalt 30 eurot. Toiduabikaardile kantakse ühe inimese kohta 30 eurot kvartalis. Ühe perekonna kohta väljastatakse üks toiduabikaart, millele kantakse terve leibkonna toetussumma. Toimetulekutoetuste taotlejatele arvestatakse abisumma vastavalt pereliikmete arvule, kohaliku omavalitsuse sissetulekust sõltuvate toetuste puhul arvestatakse abisumma vaid toetuse

² Kõik retseptivihikud on leitavad: [Toitumine majanduslikult raskel ajal | Tervisliku toitumise informatsioon](#), esimeste retseptivihikute koostamisse olid lisaks professionaalsetele kokkadele kaasatud ka kooliõpilased ning kooli kokad. Seega kandis see väljakutse ka sotsiaalset mõtet.

³ Toiduabikaardid võitsid mais 2024 Euroopa innovatsiooniahindadel esikoha sotsiaalvaldkonna innovatsiooniteo kategoorias.

taotlejale. Toetus tuleb ära kasutada kvartali jooksul ning allesjäänud summa uude kvartalisse üle ei kandu. Uudne toiduabikaartide projekt koos hanke võitja Rimiga käivitus väga edukalt, koostöö sujus ja kõik tekkinud probleemid lahendati efektiivselt. Sotsiaalministeeriumi ja KOVide vahel oli pidev suhtlus ja infovahetus.

Igal jagamisel said abisaajad lisaks toidupakile ka retseptivihikuid ja samuti nõustati neid toidupankade ning KOVide poolt ning anti väärtuslikke nõuandeid toidu valmistamise, säilitamise kui ka ostmise kohta. Lisaks tutvustati abisaajatele riigi poolt pakutavaid teisi meetmeid, mis aitaksid nad tagasi tööturule või siis taotleda muid elu kergendavaid rahalisi toetusi.

Ka 2023. aastal toimus mõningate toiduainete vahetus enne tarnimise algust, asendamisel lähtuti hankes toodud hindadest ja toiduainetele ettenähtud normidest. Toiduainete asendused tehti tarneraskuste tõttu. Näide viimasest toiduainete asendusest on toodud Lisas 2. Toiduainete asendamine kooskõlastati Sotsiaalministeeriumiga. Paki sisu väärtus sellest ei halvenenud. Tõrkeid ja takistusi ei esinenud.

Partnerorganisatsiooni (Eesti Toidupanga) peamiseks probleemiks olid piiratud rahalised võimalused. 5% toidu maksumusest ei olnud tegevuse läbi viimiseks piisav. Projekt viidi ellu tänu suurele vabatahtlike panusele, ligikaudu 90% projektiga seotud inimestest olid vabatahtlikud. Abis käivad toidupankade püsivabatahtlikud, abisaajad ise, sotsiaaltöötajad, töötukassa poolt suunatud vabatahtlikud ning paljude organisatsioonide esindajad. Toiduabi jagamise edukuse tagab põhjalik ettevalmistus ja koostöö KOVi sotsiaaltöötajatega.

Toidupakkide jagamine toimus peamiselt kahes etapis. Enamus toidupakke jagati n-ö põhijagamise käigus, mille kestvus oli viimastel aastatel 45 päeva toiduainete jõudmisest partnerorganisatsiooni lattu. Põhijagamisel jagati välja 90%–95% toiduabi pakkidest. Järeljagamisel jagati toidupakke, millele põhijagamisele vähekindlustad järele ei tulnud. Perioodi lõpuks said KOVid järeljagamise nimekirju soovi korral vastavalt toetuse andmise tingimustes sätestatud sihtgrupi kriteeriumitele täiendada.

Suurema osa sihtrühmast moodustavad aastate lõikes toimetulekutoetuse saajad (85%). Esitatud ja rahuldatud toimetulekutoetuse taotluste kasv toimus 2016. aastal seoses toimetulekupiiri tõstmisega ja 2022. aastal, kus suuremat mõju avaldas Ukraina kodanikest ajutise kaitse saajate lisandumine. Puudega laste ja täisealiste toetuse saajate hulk on aastast aastasse vähenenud, samuti üksikvanema toetuse saajate arv, samas üksi elava pensionäri toetuse saajate arv on kasvanud.

1.2 Toiduannetuste kogumise ning jagamise (Projekt III)

Toetuse andmise tingimused „[Enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumise ja jagamise tingimused](#)“.

Tegevustega alustati 2019. aastast. 2019. aastal viidi läbi hange enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumiseks ja jagamiseks partnerorganisatsiooni leidmiseks. Hankeleping sõlmiti Sihtasutusega Eesti-Hollandi Heategevusfond 36 kuuks.

2021. aastal viidi läbi hange enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumiseks ja jagamiseks partnerorganisatsiooni leidmiseks. Hankeleping sõlmiti 2021. aastal Sihtasutusega Eesti-Hollandi Heategevusfond perioodiks 2022–2023. Aastatel 2022–2023 rahastati annetatud toiduabi ka Eesti riigi lisaeelarvest. 2023. aastal oli Abifondi rahastuse osakaal 53%.

Ostetud toiduabi sihtrühmaks on majanduslikult raskes olukorras olev füüsiline isik või leibkond (vanem/hooldaja ja samal pinnal elavad lapsed), kelle abivajaduse on välja selgitanud KOVi sotsiaaltöötaja ja kellel on selle tulemusena õigus saada annetatud toiduabi. Seega on KOVi sotsiaaltöötajal õigus panna toiduabi saajate nimekirja kõik majanduslikus eriolukorras olevad inimesed, kes vajavad KOVi hinnangul toiduabi ja toiduabi jagatakse KOVi nimekirjade alusel. Annetatud toiduabi on õigus saada abivajaduse hindamise kuul ja sellele järgneval kolmel kuul. Suures osas on ostetud toiduabi saajad ka annetatud toiduabi saajateks, kuid on ka neid, kes annetatud toiduabi saada ei soovi.

Algselt (aastatel 2019–2021) olid sihtrühmaks perekonna sissetulekust sõltuvad või konkreetse teenuse kulu kompenseerimiseks määratud KOVi eelarve vahenditest makstud toetusi saanud isikud, kes on majanduslikus eriolukorras. KOV pidi olema inimese/leibkonna abivajadust hinnanud ja sellest tulenevalt määranud mõne rahalise toetuse. KOVi sotsiaaltöötajal oli kaalutusõigus, kes kõigist KOVi toetuste saajatest oli eriolukorras ja vajab ka täiendavat toiduabi. Annetatud toiduabi sai KOVi toetuse väljamaksmise või sellele järgneval kuul.

Toidupangad koostavad jagamisgraafikuid järgneva kolme kuu kohta, kus iga jagamiskuupäeva taha on märgitud, kui mitut leibkonda on toidupangal konkreetsetel jagamiskorral võimalik teenindada. Abivajadusest sõltuvalt otsustab konkreetse KOVi sotsiaaltöötaja, kui tihti jagatakse toiduabi sihtgrupile. Toidupangal omakorda on valmisolek pakkuda KOVidele toiduabi väljastamist igal nädalal. Annetatud toiduabi saab abivajaja sõltuvalt oma abivajadusest 1–4 korda kuus.

Ühele abivajajale jagatakse vähemalt kolme erineva toidugrupi tooteid ning toiduabi komplekt kaalub vähemalt 3 kg ja jagamisel lähtutakse sellest, et: 1–3 liikmeline perekond saab 1 komplekti, 4–6 liikmeline perekond 2 komplekti ja 7–... liikmeline perekond saab 3 komplekti toitu. Toiduabi komplekt koosneb kaubandus- ja tootmisettevõtete poolt annetatud toidust, mida mingil põhjusel ei saa enam müüa, mis aga on tarbimiskõlblik ja vastab Veterinaar- ja Toiduameti poolt väljaantud Toiduohutus annetamisel juhendile. Toidupanga annetatud toiduabi koosneb umbes 88% päästetud ja 12% annetatud toidust. Päästetud toit on poodides ja tootjatel ülejääv tarbimiskõlblik toit, mille realiseerimise kuupäev võib olla kohe saabumas või möödas sh külmutatakse kõiki toiduaineid, mida külmutada tohib. Annetatud toit on ettevõtete ja inimeste poolt ostetud ja annetatud toit, mille realiseerimisaeg on tavaliselt pikem. Toiduabi jagamine kogu perioodil oli edukas. Annetajaid oli palju.

2023 aasta tõi kaasa majanduslanguse ja toidupangad said kauplustest annetatud toitu võrreldes aasta varasemaga 7,6% vähem. Seoses abivajajate arvu kasvu ja toiduannetuste vähenemisega, pidi Eesti Toidupank toitu ka juurde ostma.

Maakonnapõhine lähenemine alates 2022. aastast toetab igati eri piirkondade võrdsemat käsitlemist ja ka probleemide ülesleidmist ja nende lahendamist. Eesti Toidupanga üle-eestiline võrgustik võimaldab viia toitu ühest piirkonnast teise, kui mõnes piirkonnas on toitu puudu. Lisaks käivitati 2022 aastast järkjärgult toidubussi teenus, mis viib kaupa KOVidesse, kus kohalikku toidupanka on liiga pikk tee. Mõnedes KOVides soovivad annetatud toitu jagada ka sotsiaaltöötajad, kellele toob toidupank abivajajatele mõeldud pakid ja sotsiaaltöötajad viivad need kodukülastusi tehes abivajajatele koju kätte (nn kaks ühes teenus). Samuti saame STARist toiduabi vajadusest täpsema ülevaate, mille kaudu tagame õiglasema toiduabi jaotuse üle Eesti. Seni on mõned piirkonnad saanud teiste piirkondadega võrreldes vähem toiduaineid (täites siiski hankes ettenähtud reegleid, et toidupakk peab olema vähemalt 3 kg ja sisaldama vähemalt 3 toidugrupi tooteid). Soovime üle Eesti õiglast ja sarnast annetatud toiduabi jaotamist.

2023. aastal valmis STARis annetatud toiduabi moodul. Alates 1. septembrist suunatakse abivajajaid annetatud toiduabi teenusele ainult läbi STARi. Toiduabi on õigus saada abivajaduse hindamise kuul ja sellele järgneval kolmel kuul. Kui inimesel või leibkonnal on toiduabi vaja ka edaspidi, siis tuleb teha uus abivajaduse hindamine ja teenusele suunamine.

Toiduabi jagamine on läinud hästi. Edukuse tagas põhjalik ettevalmistus ja koostöö KOVi sotsiaaltöötajatega. Ligikaudu 90% toiduabist komplekteeritakse vabatahtlike poolt. Abis käivad toidupankade püsivabatahtlikud, abisaajad ise, sotsiaaltöötajad, töötukassa poolt suunatud vabatahtlikud ning paljude organisatsioonide esindajad.

2. Teave rakenduskava elluviimise kohta viidates Abifondi näitajate andmetele

2.1 Jagatud toiduabi väljundnäitajad (2023. aastal)

	Ostetud toiduabi	Annetatud toiduabi
Puu- ja köögivilja kogus	0,3 tonni	161,7 tonni
Liha, munade, kala ja mereandide kogus	91,5 tonni	50,1 tonni
Jahu, leiva- ja saiatoodete, kartuli, riisi ja muude tärkliserikaste toodete kogus	173,2 tonni	130,1 tonni
Suhkru kogus	-	43,9 tonni
Piimatoodete kogus	-	55,9 tonni
Rasvade ja õli kogus	111,3 tonni	16,9 tonni
Valmistoidu ja muude (eelnevalt loetlemata) toiduainete kogus	129,2 tonni	87,3 tonni
Jagatud toiduabi üldkogus	505,5 tonni	545,9 tonni
a) sellise toidu osakaal, mille eest maksti rakenduskava raames üksnes transpordi-, jaotamis- ja ladustamiskulud (%);	0%	100%
b) abikavast toetatud toidu osakaal toidu üldkogusest, kui tegemist on kaasfinantseeritud ja partnerorganisatsioonide jagatud toiduga (%).		
Jagatud toidukordade koguarv (toidukorrad, mida rahastati kas osaliselt või täies ulatuses rakenduskava raames).	-	-
Jagatud toidupakkide koguarv (toidupakid, mida rahastati kas osaliselt või täies ulatuses rakenduskava raames).	56 038	150 870

2.2 Jagatud toiduabi tulemusnäitajad (2023. aastal)

Toiduabi saajate koguarv (Abifondist)

Aasta	Unikaalsed ostetud toiduabi saajad	Toiduannetusi saanud isikute arv
2023	39 252 (3 jagamist)	216 243

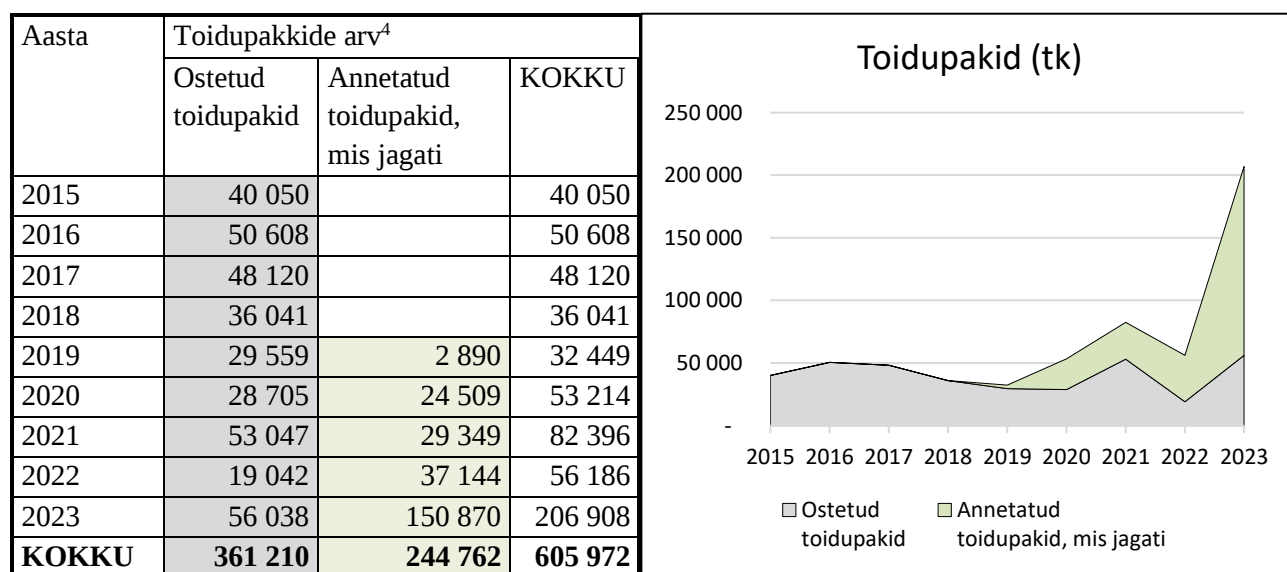
Allpool toodud toiduabi saajate demograafiline jaotus on hinnanguline, sest andmete kogumise juures ei ole täpselt teada kui palju oli ostetud toidu ja annetatud toidu jagamisel korduvaid abisaajaid.

2023. aasta demograafilised näitajad	Ostetud toiduabi Ühik: inimene	Annetatud toiduabi Ühik: inimene
15 aasta vanuseid või nooremaid lapsi	10 327	56 140
65 aasta vanuseid või vanemaid inimesi	5 573	38 400
naiste arv	22 229	54 186
sisserändajate, teise riigi taustaga osalejate, vähemuste arv	19 326	63 764
puudega inimeste arv	6 094	28 328
kodutute arv	1 000	602

Jätakuvalt oli toiduabi saajate hulgas kõrge sisseändajate arv. Laste arvu osakaal on aastate jooksul vähenenud. Vanemaealiste (65+) arvu osakaal oli esimestel aastatel väga madal, kuid seejärel kasvas ja püsis sarnasel tasemel. Seda proportsiooni mõjutab eeldatavasti KOV toetuste saajate lisamine toiduabi saajate hulka, üks vaadeldav toetus on näiteks ravimitoetus, mida taotleavad pigem vanemad inimesed.

2.3 Muud toiduabi näitajad

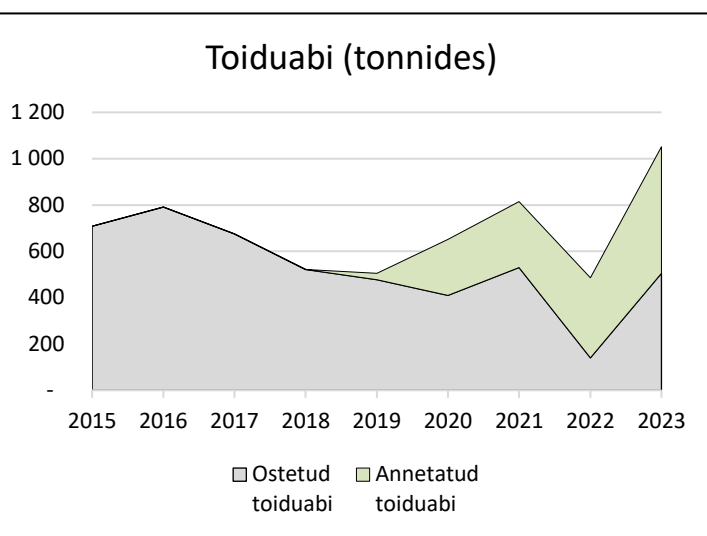
Toidupakkide arv (Abifondis)

⁴ Siia lisanduvad riigi lisaeelarvest rahastatud toidupakid

Toiduabi tonnides (Abifondist)

Aasta	Toiduabi tonnides ⁵		
	Ostetud toiduabi	Annetatud toiduabi	KOKKU
2015	708		708
2016	791		791
2017	675		675
2018	522		522
2019	478	27	505
2020	409	242	651
2021	530	284	814
2022	140	346	486
2023	506	546	1052
KOKKU	4 759	1 445	6204

Toiduabi saajate arv (Abifondist)

Aasta	Toiduabi saajate arv	
	Unikaalsed ostetud toiduabi saajad	Toiduannetusi saanud isikute arv
2015	26 608 (2 jagamist)	
2016	29 516 (2 jagamist)	
2017	28 453 (2 jagamist)	
2018	22 920 (2 jagamist)	
2019	20 872 (2 jagamist)	2 890
2020	28 593 (2 jagamist)	31 365
2021	24 113 (4 jagamist)	23 759
2022	20 791 (1 jagamine)	20 791
2023	39 252 (3 jagamist)	216 243

2.3 Kokkuvõte

2023. aastal jagati Abifondi vahenditest 506 tonni ostetud ja 546 tonni annetatud toiduabi. Kokku jagati 206 908 toidupakki, sh 56 038 pakki ostetud ja 150 870 pakki annetatud toitu. Hinnanguliselt vähemalt 50% toiduabisaaajatest said abi mitmel jagamisel. Unikaalseid ostetud toiduabi saajaid oli Statistikaameti

⁵ Siia lisandub riigi lisaelarvest rahastatud toiduabi toit

andmete kohaselt 39 252. Arvestada tuleb, et 2023. aastal toimus Abifondi vahenditest ostetud toiduabi jagamisi neljast korrast kolm ning üleminek toiduabikaartidele, mida rahastati riigi lisaeelarvest.

Abifondi abil ehitati aastatel 2015–2023 üles ostetud ja annetatud toiduabi kogumise ning jagamise süsteem enim puudust kannatavate inimeste jaoks. Pea 14 miljoni eurone eelarve on võimaldanud jagada üle 600 000 toidupaki, milles on olnud üle 6000 tonni toitu. Ostetud toiduabi on nende aastate jooksul jagatud kahekümnel korral üle 240 000 inimesele. Annetatud toiduabi jagamist alustati 2019. aastal ja sinna panustavad nii ettevõtted kui ka eraisikud. 40% toidupakkidest on jagatud annetatud toiduna. Igas maakonnas tegutseb piirkondlik toidupank ning kõik KOVID osalevad toiduabi jagamises. Väga suur panus on vabatahtlikel. Suurimaid väljakutseid tekitas COVID-19 ning Ukraina sõja puhkemine.

3. Teave Abifondi määruse artiklites 5 (6), 5 (11) ja 5 (13) toodud põhimõtete järgmiseks võetud meetmete kohta ja hinnang nendele

3.1 Kaasnevad meetmed ja täiendavus

Eesti on lähtunud Abifondi planeerimisel põhimõttest, et Abifondist antav toetus on Euroopa Sotsiaalfond (edaspidi ESF) aktiivseid meetmeid täiendav abi. Abifondi rakendusasutus Sotsiaalministeerium välisvahendite osakond on ühtlasi ka ESFi rakendusasutus, mis tagab ühtse vaate ja info liikumise kahe fondi pakutavate teenuste osas. Ülevaateid ESF meetmetes osalejate ja toiduabi saajate ning nende sihtrühmade kattuvuse kohta koostab Eesti Statistikaamet, kombineerides erinevate registrite andmeid, tagades nii isikuandmete seaduspärase kasutamise. Abifondi rakendamise aastate jooksul on toiduabile lisaks mõnest ESF meetmest toetust saanud 12% toiduabi saajatest.

2016. a valmis Sotsiaalministeeriumil Heaolu arengukava, riiklik dokument, mis koondab tööpoliitika, sotsiaalkaitsepoliitika ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise poliitika strateegilised eesmärgid aastateks 2016–2023, andes tervikvaate nimetatud poliitikavaldkondade peamistest eesmärkidest, tegevussuundadest ja probleemidest. Abifondi toiduabi on hõlmatud arengukavasse ühe toetava meetmena. Seega on tagatud koordineeritus ka teiste asjaomaste poliitikavaldkondade, strateegiate ja vahenditega. Sama joont hoiab 23. veebruaril 2023 Vabariigi Valitsus kinnitatud Heaolu arengukava 2023–2030, kus oleme defineerinud heaolu – laste ja perede heaolu, sooline võrdsus ja võrdne kohtlemine, tööhõive, pikk ja kvaliteetne tööelu, abivajadusele vastav sotsiaaltoetust, sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähendamine ning vanemaealiste toetamine – kaudu.

Abisaajatele pakuvad kaasnevaid meetmeid KOVid, töötukassa, ESFist rahastatud meetmed ja kohalikud abiorganisatsioonid. Töötukassa teenustel, tasemeõppes ja ESF projektides osalemist saame koostöös Eesti Statistikaametiga seirata isikupõhiselt ning alates 2021. aastast on võimalik analüüsi kaasata ka annetatud toiduabi saajaid. Abifondi rakendamise aastate jooksul on toiduabile lisaks mõnest ESF meetmest või Töötukassast toetust saanud või osalenud tasemeõppes 40 % toiduabi saajatest.

Toiduabi saamise eelduseks on toimetulekutoetuse või vajaduspõhise toetuse taotlemine KOVis, millega kaasneb alati abi taotleva leibkonna sotsiaaltoetuskandmise abi vajaduse hindamine. Vajaduse korral pakuvad KOVid ka võlanõustamist, tugiisiku ja isikliku abistaja teenust, täisealise isiku hooldust, sotsiaaltranspordi jm ning teenuste pakkumisel tehakse koostööd kohalike MTÜdega. Kõigile abisaavatele leibkondadele on tagatud KOV sotsiaaltöötaja esmane nõustamine ja info selle kohta on neile edastatud.

3.2 Võrdõiguslikkus

Abifondi rakendamisel lähtutakse võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõttest, kuna abi jagamisel on määrav sissetulek ja abi vajadus, mitte muud statistilised näitajad. Abipaki kättesaamisel arvestatakse inimeste erivajadustega. Puudega inimeste võrdne kohtlemine – kui abi saaja oli puudega ja liikumiskõuetega inimene, kellel ei olnud võimalik abi saamiseks minna partnerorganisatsiooni asukohta, oli partnerorganisatsioonil kohustus viia abi saaja asukohta. Transpordi vajadust hindas KOV.

Abi jagamine toimub registripõhiste nimekirjade alusel ja nende põhjal raporteeritakse andmeid abisaajate soolise, vanuselise jm jaotuse kohta. Toiduabi saajate demograafiline jaotus on hinnanguline, sest ei ole täpselt teada kui palju oli ostetud toidu ja annetatud toidu jagamistel korduvaid abisaajaid.

3.3 Kliima aspektid ja tasakaalustatud toitumine

Jagatav ostetud toit oli kauasäiliv ning külmutamist mittevajav, et vältida selle riknemisest tulenevaid kadusid ja terviseriske. Toidupaki koostamisel konsulteeriti Tervise Arengu Instituudi ja partneritega. Toidupakk oli mitmekesine (näiteks on pakis liha- ja kalakonservid, suure toitaainesisaldusega teraviljad, kuivatatud puuviljad) ning valitud toodetest on inimestel võimalik ise süüa valmistada. Koos toiduga jagati ka paki koostisel põhinevaid ekstra abisaajatele koostatud toidu retseptivihikuid ja muid olulisi toitu puudutavaid soovitusi.

Toidujäätmete tekke vältimise kava on Kliimaministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (edaspidi *ReM*) ning Sotsiaalministeeriumi poolt ühiselt jälgitav dokument, kus Kliimaministeeriumi huvi on see, et toitu võimalikult vähe ära visatakse, ReM jälgib toidu ümberjagamisel toiduohutust ja Sotsiaalministeerium seisab hea selle eest, et annetatud toit abivajajateni jõuaks. Abifondi kaudu on aastatel 2019–2023 päästetud 1156 tonni toitu.

4. Teave, kuidas on kaasa aidatud määruse (EL) nr 223/2014 artiklis 3 sätestatud konkreetsete ja üldiste eesmärkide saavutamisele ja hinnang saavutatule

Tabelis 3 on toodud erinevad Eesti vaesuse näitajad.

	Suhtelise vaesuse määr, %	Püsiva suhtelise vaesuse määr, %	Suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr, %	Absoluutse vaesuse määr, %
2013	21,8	11,1		7,6
2014	21,6	13		6,3
2015	21,7	13,4		4,3
2016	21	16,1		3,2
2017	21,9	15,6		2,7
2018	21,7	16,7		2,2
2019	20,7	13,8		2,3
2020	20,6	14,3	22,8	2,2
2021	22,8	15,3	22,2	1,4
2022	22,5	14,5	25,2	3,5

Tabel 3: Vaesus näitajad (Statistikaameti andmed)

„Eesti 2020“ strateegia seadis eesmärgiks vähendada Eesti elanike **suhtelist vaesust** 15%ni. Eesmärk seati siis kui majanduslangusest tulenevalt oli suhtelise vaesuse määr vähenenud 15,9%ni (2009. a). Seejärel aga suhtelise vaesuse piir ning suhtelise vaesuse määr taas suurenesid. 2019. ja 2020. aastal püsis suhtelise vaesuse määr vastavalt tasemel 20,7% ja 20,6%. 2021. aastast on suhtelise vaesuse määr taas tõusnud. Alates 2012. aastast on elanikkonna suhtelise vaesuse määr olnud 20–23% vahel. Kuigi elanikkonna suhtelise vaesuse määr ei ole oluliselt muutunud, on kuni 15. aastaste laste suhteline vaesus vähenenud 2017. aastani, siis tõusnud ja jälle vähenenud, olles 2022. aastal rekordmadal 13,1%. 2022. aastal taas tõustes 16%ni. Laste vaesust on mõjutanud nii nende vanemate töötasu kui ka erinevad lastega leibkondadele makstavad toetused ja hüvitised. 65-aastaste ja vanemate elanike suhtelise vaesuse määr on alates 2017. aastast vähenenud, 2021. aastal hüppeliselt tõusnud 52,5%ni ja seejärel 2022. aastal vähenenud 46,8%ni. Kui võrrelda meeste ja naiste suhtelist vaesust, siis meeste suhteline vaesus on püsinud aastatel 2013- 2022 vahemikus 18,4-20,8% ja naiste oma veidi suurem, püsides vahemikus 22,9-25%.

Suhtelist vaesust ja suhtelise vaesuse piiri mõjutab lisaks riigi sotsiaalse kaitse tegevustele ka majanduse olukord. Ühest küljest tähendab majanduskasv seda, et suureneb tööhõive ja tõise tulu suurus ning see aitab elanikke suhtelisest vaesusest välja. Teisalt aga toob majanduskasv ning palkade suurenemine kaasa vaesuspiiri tõusu. Majanduslanguse olukorras, nagu näiteks 2009. aastal, võib nii toimuda vastupidine muutus – töötuse suurenemisel ja sissetulekute vähenemisega langeb vaesuspiir ning sellega koos väheneb suhtelise vaesuse määr.

„Eesti 2035“ strateegia eesmärgiks on vähendada Eesti elanike **püsivat suhtelist vaesust**. Strateegia loomisel oli elanikkonna püsiva suhtelise vaesuse määr 16,7% (2018. aastal) ning 2035. aasta

eesmärgiks seati, et püsivalt suhtelises vaesuses elavate elanike osatähtsus ei ületa 15,6% (eesmärk võrdne või väiksem kui 15,6%) ja seni on eesmärk olnud saavutatud.

Absoluutse vaesuse piiriks on Eestis arvestuslik elatusmiinimum ehk inimesele vajalike elatusvahendite väiksem kogus, mis katab tema peamised igapäevased vajadused. 2020. aastal oli üheliikmelise leibkonna absoluutse vaesuse piir 220,48 eurot kuus.

Absoluutse vaesuse piir määrab ära madalaima sissetulekutaseme, mis võimaldab inimestel konkreetses keskkonnas toime tulla. Eestis on absoluutse vaesuse piiriks arvestuslik elatusmiinimum⁵. Absoluutse vaesuse määr näitab nende isikute osatähtsust, kelle ekvivalentnetosissetulek on absoluutse vaesuse piirist madalam. Absoluutse vaesuse määr tõusis Eestis 2010. aastal 8,7%-le, kuid alates 2012. aastast on elanikkonna absoluutse vaesuse määr pidevalt langenud või jäänud samale tasemele. 2019. aastal elas absoluutses vaesuses 2,3% Eesti elanikkonnast. Vaesus ohustab kõige enam neid peresid, kus ükski liige ei tööta või kus tööintensiivsus on väga väike. Nendest lastega leibkondadest⁶, kus keegi tööealistest tööl ei käinud või töötati väga väikese töökoormusega, elas 2019. aastal suhtelises vaesuses 44,7%. Väga väikese tööintensiivsusega lastega leibkondade absoluutse vaesuse määra ei ole 2019. aasta kohta avaldatud, sest andmed ei ole valimi väiksuse tõttu usaldusväärsed (2018. aastal 13,4%).

Lisaks Eesti 2035s seatud püsiva suhtelise vaesuse vähendamise eesmärgile on vaesuse vähendamine üks **Heaolu arengukava 2023–2030** eesmärkidest. Heaolu arengukava 2023–2030 sihtide seas on nii **absoluutse vaesuse** vähendamine kui ka suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine. Täpsemalt on kasutatavaks näitajaks **suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr**, mis näitab sissetulekute ebavõrdset jaotust ühiskonnas ning seda kui palju on neid, kes elavad mittetöötavates leibkondades või kelle sissetulek ei ole piisav, et võimaldada teatud kestvus- ja püsikaupu või osaleda teatud tegevustes. Sihttaseme kokkuleppimisel on arvestatud, et Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava eesmärgi (vähendada 2030. aastaks suhtelises vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses elavate elanike arvu Euroopa Liidus kokku vähemalt 15 miljoni võrra). 2030. aastaks seatud sihttase on 21%. 2023. aastal liikusime oma eesmärgist kaugemale.

Nii vaesuse ennetamiseks kui vähendamiseks on vaja väga erinevaid tegevusi, ühelt poolt on vaja ennetada vaesusesse langemist ja teisalt aidata neid, kes on juba toimetulekuraskustesse sattunud. Seejuures on olulised erinevate valdkondade tegevused: vaesuses elavate elanike osatähtsust mõjutavad ühelt poolt tööhõivet ja töötasu suurenemist soodustavad meetmed, kuid ka tööhõivet ja iseseisvat toimetulekut toetavad ning kulutusi vähendavad teenused. Seejuures on ebavõrdsuse ja ebasoodsamas olukorras inimeste toetamisel olulised erinevad soolise võrdsuslikkuse ja võrdse kohtlemisega seotud tegevused. Teiselt poolt mõjutavad vaesuse ulatust erinevate sihtrühmadele makstavad toetused ja hüvitised. Alampalga uuring on näidanud, et alampalgal on oluline mõju sissetulekute ebavõrdsuse vähendamisele.

Soolise palgalõhe vähenemine on kindlasti seoses suhtelise (ja ka absoluutse) vaesuse näitajaga, sest teenitav palk ja töötasud mõjutavad töötavatel inimestel leibkonna kogutulu suurust ning tulevikus vanemaealistel pensioni suurust ning seega inimeste toimetulekut ja vaesust. Tallinna Ülikooli REGE palgalõhe uuring on välja toonud, et näiteks töötasu alammäära tõus võiks palgalõhe vähenemist kiirendada, samuti mõjuda positiivselt suhtelise ja absoluutse vaesuse vähendamisele. Samas peab märkima, et tõine sissetulek pole vaesuse määra kujunemisel ainus tegur, vaesuse määra arvestamiseks oleva sissetulekute hulka arvestatakse ka näiteks sotsiaalseid siirdeid ehk toetusi ja hüvitisi. Leibkonna sissetulekuid mõjutab ka naiste ja meeste tööturul hõivatus üldiselt, seetõttu mõjutavad suhtelist vaesust lisaks palkade suurusele veel näiteks hõivenäitajad ja toetuste ja hüvitiste suurus. Samuti on oluline

välja tuua, et suhtelise vaesuse määr arvutatakse leibkonna põhiselt – arvesse lähevad nii leibkonnas elavate meeste kui naiste sissetulekud, palgalõhe on aga indiviidi põhine näitaja.

Suhteline vaesus on sissetulekuvaesus ning sissetulekute hulka loetakse erinevaid komponente: sissetulekut palgatööst, sotsiaalseid siirdeid (nt pensionid ja perehüvitised), omanditulu, mitterahalist sissetulekut, tulu individuaalsest teisest tegevusest ning muud tulu. Madalama sissetulekuga inimeste peamiseks sissetulekuallikateks on suurema töenäosusega sissetulek palgatööst ja sotsiaalsetest siiretest. Kõrgema sissetulekuga inimestel on aga sagedamini lisaks ka muud tulu. Kui sissetulek palgatööst ja sotsiaalsetest siiretest inflatsiooniga kaasas käia ei jõua, siis just muud tulud võivad inflatsiooniga paremini sammu pidada: tulu ettevõtlusest, investeerimisest või omanditulu. Seetõttu võib inflatsioon suurendada lõhet kõrgema ja madalama sissetulekuga inimeste vahel veelgi ning see võib kajastuda ka suhtelise vaesuse määra tõusus. Inflatsioon mõjutab eelkõige madalapalgaliste ostujõudu, sest madalama sissetulekuga inimeste sissetulekud kuluvad enamjaolt jooksvale tarbimisele ja nad on seega inflatsioonile väga haavatavad. Sama rahasumma eest saab inimene osta vähem kaupu ja teenuseid. Kõrgema sissetulekuga inimestel on enam sääste ja nad ka kulutavad oma sissetulekutest protsentuaalselt väiksema osa igapäevasele tarbimisele, seega on nad vähem haavatavamad hinnatõusule. Üks võimalik lahendus on suurendada rahaliste toetusi ehk sotsiaalseid siirdeid, mis aitaks madalama sissetulekuga inimestel kaupade ja teenuste kallinemisega toime tulla ning leevendaks nende haavatavust. Riik saab ka mõjutada mingeid kulugruppe maksude või maksuerisuste kaudu.

Konsulteerimine partneritega

Aastakoosolek toimus 06.12.2023, kus osalesid Euroopa Komisjoni, korraldusasutuse, rakendusasutuse, rakendusüksuse, auditeeriva asutuse, Rahandusministeeriumi, toetuse saaja, Sotsiaalkindlustusameti, Eesti Toidupanga, Rimi ja KOVide esindajad.

Lõpparuanne on konsulteeritud korraldusasutuse, rakendusüksuse, toetuse saaja, Rahandusministeeriumi, Eesti Toidupanga, Rimi, Eesti Puuetega Inimeste Koja, Võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse, Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning Vaesuse Vastase Võitlemise Euroopa Võrgustikuga. Kommentaarid saabusid Eesti Toidupangalt ning Rahandusministeeriumilt ning täiendused on aruandesse sisse viidud.

Lisa 1 Näidisostukorv

Toodete grupp I			
Jrk	Toode	Hind (kg või l) eurodes, ilma KM-ta	Pakutava pakendi suurus
1	Riis	0,93	800g
2	Tatar	1,32	1kg
3	Mitmeviljahelbed	0,94	1kg
4	Makaronid	0,75	400g
Toodete grupp II			
Jrk	Toode	Hind (kg või l) eurodes, ilma KM-ta	Pakutava pakendi suurus
5	Värskekapsaborš (purgisupp) lihata	1,63	480g
6	Seljanka lihaga (purgisupp)	2,67	480g
7	Hernesupp lihaga (purgisupp)	2,83	480g
8	Rassolnik lihata (purgisupp)	1,54	480g
9	Praekapsas lisanditeta	1,81	530g
10	Oakonserv valgetest ubadest tomatikastmes	1,73	400g
11	Tomatikonserv Purustatud tomatid	1,98	400g
12	Sealihakonserv	4,29	240g
13	Veiselihakonserv	5,08	240g
14	Kanaliihakonserv	4,46	240g
15	Sprotid õlis	6,96	240g
16	Skumbria õlis	6,42	240g
17	Rapsiõli	3,1	1L
Toodete grupp III			
Jrk	Toode	Hind (kg või l) eurodes, ilma KM-ta	Pakutava pakendi suurus
18	Päevalilleseemned	4,35	200g
19	Sarapuupähklid	14,35	200g
20	Kuivatatud aprikoosid	16,6	200g
21	Rosinad (korindid)	4	200g
22	Konserveeritud virsikud	3,83	425g
23	Mesi	10,77	300g
24	Piimašokolaad*	16,88	80g
25	Müslibatoonid	18,5	40g

26	Must tee	28,8	50g
27	Kohv*	14	250g
28	Kiirnuudlid	12	50g
29	Kiirsupid	50	12g

Lisa 2 Näide toiduainete asendusest

Hanketoode	Asendustoode
Täistera neljaviljahelbed; Galinta 1kg	Täistera neljaviljahelbed TARTU MILL, 1kg
Pasta Ariadna fusilli; Amber Pasta, 400g	Makaron PRESTO Fusilli 400g, TARTU MILL
Rapsiõli Elore; Claire Foods 1L	OVILO Rapsiõli 1L; Claire Foods OÜ
Valged oad tomatikastmes; SAC S.p.A 400g	TASTELAND Konserv, valged oad tomatikast; Globus Konzervipari Zrt. 400g
Seljanka lihaga; Kedainiu; 480g	Seljanka lihaga, 480g, KRONIS
Makrell õlis 70%; Karavela; EO 240g	Makrell õlis 70%; SGK; EO 240g
Piimašokolaad; Best Coffee; 80g	Piimašokolaad 80g; 365JP
Rosinad; Arimex, 200g	Rosinad; ALIS CO; 200g
Kuivatatud aprikoosid; Arimex 200g	Aprikoosid 200g; ALIS CO
Kiirnuudlid Petra; Rollton	Kiirnuudlid REEVA; 60g